

15 Haziran 2004, Salı
Sayı: 25493

Milletlerarası Sözleşmeler

Karar Sayısı : 2004/7340

Türkiye tarafından 13 Aralık 2000 tarihinde Lahey'de imzalanan ve 7/4/2004 tarihli ve 5128 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekil "Hukuki veya Ticari Konularda Yabancı Ülkelerde Delil Sağlanması Hakkında Sözleşme"nin ilişik çekince ve beyanlarla onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 7/5/2004 tarihli ve KOPR/168795 sayılı yazısı üzerine, 31/5/3 963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre. Bakanlar Kurulu'nca 18/5/2004 tarihinde kararlaştırılmıştır.

HUKUKİ VEYA TİCARİ KONULARDA YABANCI ÜLKELERDE DELİL SAĞLANMASI HAKKINDA SÖZLEŞME

İş bu Sözleşmeyi imza eden Devletler,

İstinabe taleplerinin iletilmesi ve yerine getirilmesi istemlerini kolaylaştırmak ve bu amaçta kullandıkları farklı yöntemlerin uygulanmasını sağlamak arzusu ile

Hukuki ve ticari konularda karşılıklı adli işbirliğinin güçlendirilmesi arzusunu taşımak

Bu hususla bir sözleşme akdine karar vermişler ve aşağıdaki hükümlerde mutabık kalmışlardır.

KISIM I

İSTİNABE TALEBİ

MADDE 1

Hukuki veya ticari konularda bir Âkit Devletin adil makamı, kendi Devletinin kanun hükümleri gereğince istinabe yolu ile, diğer Âkit Tarafın yetkili makamından delil sağlanmasını veya diğer adlî bir işlemin yerine getirilmesini talep edebilir

İstinabe başlamış veya başlanacak olan adlî dâvalarda kullanılması amacını taşımayan delilin elde edilmesi için kullanılmayacaktır.

"Diğer hukuki işlem" ifadesi, adli belgelerin tebliğini veya icra ve infaz konusu ara kararları veya hükümleri yahut geçici veya koruyucu nitelikte tedbir kararlarını muhtevi tebligatı içermez

MADDE 2

Her bir Akil Taraf diğer Akit Tarafın adli makamından gelen istinabe taleplerini kabul etmek ve bunları işleme koymak üzere yetkili makamına iletmekle görevli bir Merkezi Makam tayin eder Her Devlet. Merkezi Makamını kendi mevzuat hükümlerine göre oluşturur.

İstinabe evrakı, yerine getirecek olan devletin Merkezi Makamına, bu Devletin diğer herhangi makamı vasıta kılınmaksızın doğrudan gönderilecektir.

MADDE 3

Bir istinabe talebi aşağıdaki hususları ihtiva eder;

a) İstinabenin yerine getirilmesini talep eden makam ve eğer talep eden makamca bilinmekte ise, yerine getirilmesi talep edilen makamı.

b) Davayla, ilgili tarafların ve eğer mevcutsa temsilcilerinin isim ve adresleri,

c) Talep konusu delilin sağlanmasını gerekli kılan davanın niteliği, bu konuyla ilgili verilmesi gerekli bütün bilgiler,

d) Sağlanacak delil veya yerine getirilecek diğer adli işlem, İstinabe, mümkün olduğu ölçüde, aşağıdaki bilgileri de kapsar.

e) İfadelerine başvurulacak kişilerin isimleri ve adresleri,

f) İfadelerine başvurulacak kişilere yöneltildiği öngörülen sorular veya söz. konusu kişilerin ifade verecekleri konunun esası hakkında bir açıklama,

g) İncelenmesi istenen belgeler veya kişisel ya da gayrimenkul diğer mal varlığı,

h) İfadenin yeminle veya onaylanmak suretiyle alınması ve kullanılacak herhangi özel usule ilişkin talebi,

i) 9 uncu maddeye göre. takip edilecek herhangi bir özel yöntem veya usulü. İstinabe ayrıca 11 inci maddenin uygulanması için gerekli görülen herhangi bilgiye de yer verilebilir.

Ayrıca onaylanması veya benzeri bir işleme tabi tutulması istenmez.

MADDE 4

İstinabe evrakı, yerine getirilmesi talep edilen makamın dilinde düzenlenecek veya bu dilde yapılmış bir tercümesi eklenecektir

Bununla birlikte, bir Akit Devlet 33 üncü maddede öngörülen çekinceyi koymamış ise, İngilizce veya Fransızca dilinde düzenlenmiş yahut bu dillerden birinde tercümesi eklenmiş olan bir istinabeyi kabul edecektir.

Birden fazla resmi dili olan ve iç mevzuatı sebebiyle bu dillerden birinde düzenlenmiş bir istinabeyi ülkesinin tümü için kabul edemeyen bir Akit Devlet, beyanda bulunmak suretiyle istinabenin ülkesinin muayyen bölümlerinde yerine getirilmesi için düzenleneceği veya tercümesinin yapılacağı dili belirleyecektir.

Haklı bir sebep olmaksızın işbu beyanda uyulmaması durumunda gerekli tercüme masrafları talep eden Devlet tarafından karşılanacaktır.

Her bir Akit Devlet, beyan suretiyle kendi Merkezi Makamına gönderilecek istinabe evrakının bir önceki paragrafta belirtilmiş olanların dışında düzenleneceği dil veya dilleri belirleyebilir.

İstinabeye eklenmiş her bir tercümenin doğruluğu, ya bir diplomatik memur veya konsolosluk görevlisi ya da yeminli tercüman veya her iki Devletle bu konuda yetkili kılınmış olan diğer bir kişi tarafından onaylanır.

MADDE 5

Eğer Merkezi Makam söz konusu talebin işbu Sözleşme hükümlerine uygun olmadığı kanaatinde ise, talebe yönelik itirazlarını da belirtmek suretiyle durumu derhal istinabe evrakını göndermiş olan menşe Devletin makamına bildirir.

MADDE 6

İstinabe talebinin gönderildiği makam, bunu yerine getirmeye yetkili değilse, istinabe evrakı aynı Devletin kanun hükümlerine göre yerine getirmekle yetkili bulunan makamına iletilir.

MADDE 7

Talepte bulunan makamın istemesi durumunda, ilgili tarafların ve eğer varsa temsilcilerinin hazır bulunabilmeleri için, istinabenin yapılacağı tarih ve yer hakkında bilgi verilir. Gönderen Devlet makamının talebi üzerine bu bilgi doğrudan taraflara veya temsilcilerine iletilir.

MADDE 8

Her bir Akit Devlet talepte bulunan diğer Akit Devlet makamının yargı mensuplarının bir istinabe talebinin yerine getirilmesi sırasında hazır bulunabileceklerini beyan edebilir. Beyanda bulunan Devletin atamış olduğu yetkili makam tarafından önceden izin verilmesi gerekli görülebilir.

MADDE 9

İstinabe talebini yerine getirecek olan adli makam, takip edilecek yöntem ve usul bakımından kendi ülkesinin kanun hükümlerini uygular.

Bununla birlikte, söz konusu makam, talepte bulunan makamın istemi üzerine, yerine getiren Devletin iç hukukuna aykırı olmaması veya iç usul ve uygulanması yahut uygulamadan kaynaklanan güçlükler sebebiyle yerine getirilmesinin olanaksız bulunmaması kaydıyla, özel bir usul veya yöntemi takip eder.

İstinabe talebi en son şekilde yerine getirilecektir.

MADDE 10

Talep edilen makam bir istinabe talebinin yerine getirilmesinde, iç hukukunun adli işlemler sebebiyle kendi ülkesinin makamlarınca çıkartılan yerine getirme emirleri veya tarafların bu amaçla yaptıkları başvuruları yerine getirmek için öngördüğü zorlayıcı tedbirleri aynı ölçü ve biçimde uygulayacaktır.

MADDE 11

Bir istinabe talebinin yerine getirilmesi sırasında, ifade vermektan çekinmesini gerektiren bir ayrıcalığa veya göreve sahip bulunan ilgili kişi aşağıdaki hallerde ifade vermeyi reddedebilir.

a)Uygulayıcı Devletin kanun hükümlerine göre; yahut

b)Menşe Devletin kanun hükümlerine göre ve ayrıcalık veya görevi istinabede belirtilmiş veya talep edilen makamın isteği üzerine talepte bulunan makam tarafından sözü edilen makama, başka suretle teyit edilmiş ise;

Her bir Akit Devlet buna ilave olarak beyanda bulunmak suretiyle Uygulayıcı Devlet ile Menşe Devlet dışında başka devletlerin de kanunlarında mevcut ayrıcalık ve görevlere, işbu beyanında belirlenen kapsamda riayet edeceğini bildirebilir

MADDE 12

Bir istinabenin yerine getirilmesine ilişkin talep ancak aşağıdaki durumlarda reddedilebilir;

a)Uygulayıcı Devlette, istinabenin yerine getirilmesi adli makamların yetkisine girmemekte ise,

b)İstinabenin yerine getirileceği Muhatap Devlet, bunun egemenliğine veya güvenliğine zarar verebilecek nitelikte olduğu kanısını taşımakta ise,

Yerine getirme, sırf Uygulayıcı Devletin iç mevzuatı uyarınca dava konusunun münhasır yargı yetkisine girdiği veya iç hukukunun bunun için bir dava hakkı kabul etmediği gerekçesine dayanılarak reddedilemez.

MADDE 13

İstinabe talebinin yerine getirildiğini tespit eden belgeler, talep edilen makamca, talepte bulunan makama bu sonucunun kullanmış olduğu aynı kanaldan gönderilecektir.

İstinabenin tamamen veya kısmen yerine getirilmediği durumlarda, talep eden makam aynı kanaldan, sebepleri de bildirilmek suretiyle derhal haberdar edilecektir.

MADDE 14

İstinabe talebinin yerine getirilmesi her ne mahiyette olursa olsun hiçbir vergi, harç veya masraf ödenmesine yol açmaz.

Bununla birlikte, talepte bulunulan Devlet, talep eden Devletten bilirkişi ve tercümanlara ödenen ücretler ile bu Devletin 9 uncu maddenin 2 nci paragrafına göre, talep ettiği özel bir usulün uygulanmasından doğan masrafları istemek hakkına sahiptir.

Talepte bulunulan makamın mevzuatı uyarınca delilleri sağlama yükümlülüğünün taraflara ait olması ve istinabeyi bizzat yerine getirecek durumda bulunmaması halinde, talep eden makamın muvafakatını aldıktan sonra, uygun gördüğü bir kimseyi istinabeyi yapmak üzere

görevlendirilebilir. Talepte bulunulan makam bu izni isterken, söz konusu usulden dolayı doğabilecek tahmini masrafları da bildirir. Talep eden makamın izni, bu masrafların ödenmesi borcunu üstlenmesini de tazammun eder. İznin mevcut olmaması halinde talep eden makam bu masraflardan dolayı sorumlu değildir.

KISIM II-
DELİLLERİN DİPLOMATİK MEMURLAR, KONSOLOSLAR VE ÖZEL
MEMURLAR TARAFINDAN ELDE EDİLİMESİ

MADDE 15

Hukuki ve ticari konularda bir Akit Devletin konsolosluk görevlisi veya diplomatik memuru diğer Akit Devletin ülkesinde ve görev yaptığı bölge sınırları içinde, temsil ettiği Devletin mahkemelerinde açılmış olan davalarda kullanılmak üzere temsil ettiği Devletin vatandaşlarından zor kullanmaksızın delil sağlayabilir.

Her bir Akit Devlet beyanda bulunmak suretiyle, bir diplomatik memur veya konsolosluk görevlisinin, kendisi tarafından bizzat veya kendi adına yapılan başvuru üzerine beyanda bulunan Devletin yetkili makamınca izin verilmesi koşuluna bağlı olarak delil elde edilebileceğini bildirebilir.

MADDE 16

Bir Akit Devletin diplomatik memuru yahut konsolosluk görevlisi, ayrıca diğer bir Akit Devletin ülkesinde ve görev yaptığı bölge sınırları içinde, temsil ettiği Devletin mahkemelerinde açılmış bulunan davalarda kullanılmak üzere, görev yaptığı Devletin veya üçüncü bir Devletin vatandaşlarından aşağıdaki hallerde zor kullanmaksızın delil elde edilebilir. Eğer;

a) Ülkesinde görev yapmakta olduğu Devlet tarafından atanmış bulunan yetkili bir makam genel veya muayyen bir vaka için izin vermiş ise,

b) Yetkili makamın izin verirken belirlemiş olduğu şartlara riayet ederse,

Her bir Akit Devlet bu maddeye göre kendisinin önceden verilmiş izni olmaksızın delil elde edilebileceğini beyan edebilir.

MADDE 17

Hukuki veya ticari konularda usulüne uygun olarak sırf bu iş için memur edilmiş bir kimse, bir Akit Devletin ülkesinde, diğer bir Akit Devletin mahkemelerinde açılmış bulunan davalarda kullanılmak üzere, aşağıdaki hallerde, zor kullanmaksızın delil elde edilebilir. Eğer;

a)Delil elde edilecek Devlet tarafından atanmış bulunan yetkili bir makam genel veya muayyen bir vaka için izin vermiş ise,

b)Yetkili makamın izin verirken belirtmiş olduğu şartlara riayet ederse,

Her bir Akit Devlet bu maddeye göre kendisinin önceden verilmiş izni olmaksızın delil elde edilebileceğini beyan edebilir.

MADDE 18

Her bir Akit Devlet 15 inci, 16 ncı ve 17 nci maddeler gereğince delil elde etmek için yetkili kılınmış bir diplomatik memurun, konsolosluk görevlisinin veya özel memurun zorlayıcı surette delil elde etmesine gerekli yardımın sağlanması için, kendi atamış olduğu yetkili makamına başvurabileceğini beyan edebilir. Bu beyan, beyanda bulunan Devletin, kabul edilmesini uygun gördüğü bütün şartları kapsayabilir.

İşbu makam, başvuruyu yerinde görürse, kendi hukukunda iç adli işlemlerinde kullanılmak üzere öngörölmüş ve uygun bulunan zorlayıcı tedbirleri uygular.

MADDE 19

Yetkili makam 15 inci, 16 ncı veya 17 nci maddelerde belirtilen izni verirken veya 18 inci maddede belirtilen başvuruyu kabul ederken, delilin elde edileceği yer ve tarihi gibi kabul edilmesini uygun gördüğü şartları da belirleyebilir. Yine aynı şekilde, delilin elde edileceği yer ve tarihin önceden, makul bir süre içinde kendisine bildirilmesini isteyebilir. Böyle bir durumda, sözü geçen makamın bir temsilcisi delilin sağlanması sırasında hazır bulunmak için yetkilendirilir.

MADDE 20

İşbu kısmın herhangi bir maddesine göre, delilin sağlanması sırasında ilgili kemse yasal olarak temsil edilebilir.

MADDE 21

15 inci, 16 ncı veya 17 nci maddelere göre delil elde etmek için yetkili kılınan bir diplomatik memur, konsolosluk görevlisi veya özel memur,

a)Delilin sağlandığı Devletin hukukuna uyumsuzluk teşkil etmeyen veya yukarıda değinilen maddeler uyarınca verilmiş bir izne aykırı bulunmayan her çeşit delili toplayabilir

ve aynı şartlar altında yemin veya doğruluğunu teyit ettirmek suretiyle ifade almak yetkisine haizdir.

b) Bir kimsenin hazır bulunması veya ifade vermesi için yapılacak tebligat, muhatabın davanın görüldüğü Devletin vatandaşı olmaması durumunda, delilin elde edileceği yerin dilinde düzenlenecek veya bu dilde yapılmış bir tercümesi eklenecektir.

c) Tebligatta, söz konusu kimsenin yasal olarak temsil edilebileceği ve ayrıca bu kimsenin 18 inci maddedeki beyanı yapmamış olan bir Devlette, hazır bulunmak veya ifade vermek mecburiyetinde olmadığı bildirilecektir.

d) Delilin elde edileceği Devletin hukukunun yasaklamamış olması şartıyla, davanın görüldüğü mahkemede uygulanan hukukun öngördüğü usule uygun olarak, delil toplanabilir.

e) İfadesine başvurusu istenen bir kimse, 11 inci madde kapsamında ifade vermekten çekinmesini gerektirecek ayrıcalık ve görevlerini ileri sürebilir.

MADDE 22

İşbu kısımda öngörülen usule göre yapılan delil toplanması girişiminin, bir kimsenin ifade vermeyi reddetmesi sebebiyle sonuçsuz kalmış olması durumu, daha sonra 1 inci kısma, uygun olarak delil elde edilmesi için başvuruda bulunulmasını engellemez.

KISIM III

GENEL HÜKÜMLER

MADDE 23

Her bir Akit Devlet, imza, onay ve katılma anında Common Law ülkelerinde tanınan bir usul olan belgelerin duruşma öncesi ortaya çıkarılmasını sağlamak amacına yönelik istinabe taleplerini yerine getirmeyeceği hususunda beyanda bulunabilir.

MADDE 24

Her bir Akit Devlet "Merkezi Makam" dışında buna ilave olarak yetkilerinin derecesini tespit edeceği, başka makamlar da tayin edebilir. Ancak istinabe talepler her zaman Merkezi Makama gönderilebilecektir.

Federal Devletler birden fazla Merkezi Makam tayin etmek serbestisine sahiptir.

MADDE 25

Ülkesinde birden fazla hukuk sisteminin mevcut olduğu her Akit Devlet, bu sistemlerden birinin makamlarını işbu Sözleşme uyarınca istinabe taleplerinin yerine getirilmesinde münhasır yetkiyi haiz olmak üzere atayabilir.

MADDE 26

Her bir Akit Devlet anayasal sınırlamalar yüzünden zorunlu bulunmakta ise, ifade verecek kişinin celbi için gerekli tebliğ ve ihtar işlemleri, bu kişilerin getirilmesi masrafları ile ifadenin tutanağa geçirilmesi masraflarına ilişkin olarak istinabe talebinin yerine getirilmesi ile ilgili ücret ve masrafların Menşe Devlet tarafından geri ödenmesini talep edebilir.

Bir Devlet, yukarıda değinilen paragraf uyarınca bir talepte bulunmuş ise, diğer her bir Akit Devlet, bu Devletten aynı şekilde ücret ve masrafların geri ödenmesini talep edebilir.

MADDE 27

İşbu sözleşmenin hükümleri Akit bir Devletin;

a) İstinabe taleplerinin 2 nci maddede öngörülmüş olanların dışında başka kanallar aracılığı ile adli makamlarına intikal ettirebileceği hususunda beyanda bulunmasına,

b) İç hukukunun veya uygulamasının, işbu Sözleşmede belirtilen bir işlemin daha az kısıtlayıcı şartlar altında yerine getirilmesine olanak tanınmasına,

c) İç hukukunun veya uygulanmasının işbu sözleşmede belirtilmiş olanların dışında başka delil elde edilmesi yöntemlerine de olanak tanınmasına,

Engel teşkil etmeyecektir.

MADDE 28

İşbu Sözleşme iki veya daha fazla Akit Devletlerin;

a)İstinabe taleplerinin iletilmesi usullerine ait 2 nci madde hükümlerine,

b)Kullanılacak dillere dair 4 üncü madde hükümlerine,

c)İstinabenin yerine getirilmesi esnasında yargı mensuplarının hazır bulunmasına ilişkin 8 inci madde hükümlerine,

d)Tanıkların ifade vermektten çekinmelerini gerektirecek ayrıcalık ve görevleri hakkında 11 inci madde hükümlerine,

e)İstinabenin yerine getirilmesinden sonra talep eden makama iadesi usullerine ait 13 üncü madde hükümlerine,

f)Ücret ve masraflara ilişkin 14 üncü madde hükümlerine,

g)11 inci kısım hükümlerine,

İstisna teşkil edecek hükümler koymak üzere aralarında anlaşmalarına engel teşkil etmeyecektir.

MADDE 29

İşbu sözleşmeye taraf olup aynı zamanda 17 Temmuz 1905 ve 1 Mart 1954 tarihlerinde Lahey'de imzalanan Hukuk Usulüne Dair Sözleşmelere katılmış bulunan Taraflar arasında bu Sözleşme daha önceki Sözleşmelerin 8 inci-16 ncı maddelerinin yerini alacaktır.

MADDE 30

İşbu sözleşme, 1905 tarihli Sözleşmenin 23 üncü maddesi ile 1954 tarihli sözleşmenin 24 üncü maddesinin uygulanmasına hâlel getirmeyecektir.

MADDE 31

Taraflar arasında 1905 ve 1954 tarihli Sözleşmelere ek olarak akdedilen anlaşmalar. Tarafların başka türlü anlaşmış olmaları hali müstesna, işbu Sözleşmeye eşit olarak uygulanabilir addedilecektir.

MADDE 32

İşbu sözleşme 29 uncu ve 31 inci maddeleri hükümlerine hael gelmemek üzere, işbu Sözleşmenin içerdiği konularla ilgili hükümler ihtiva etmekte olup Akit Devletlerin taraf buldukları veya katılacakları sözleşmelerin uygulanmasına engel teşkil etmez.

MADDE 33

Her Devlet, imza, onay veya katılım sırasında, II nci Kısım ile 4 üncü maddenin 2 nci paragraf hükümlerini kısmen veya tamamen sözleşmenin uygulanması dışında bırakma hakkını saklı tutabilir. Başka hiçbir çekince kabul edilmeyecektir.

Her Akit Devlet koymuş olduğu bir çekinceyi her zaman geri alabilir. Çekincenin geçerliliği geri alma bildiriminden altmış gün sonra ortadan kalkacaktır.

Bir Devlet bir çekince koymuş ise, bundan etkilenen diğer bir Devlet, çekinceyi koyan devlete karşı aynı kuralı uygulayabilir.

MADDE 34

Her Devlet yapmış olduğu bir beyanı her zaman geri alabilir veya değiştirebilir.

MADDE 35

Her bir Akit Devlet, onay veya katılma belgesinin tevdiî sırasında veya daha sonraki bir tarihte, 2 nci, 8 inci, 24 üncü ve 25 inci maddelerine uygun olarak belirlenen makamları Hollanda Dışişleri Bakanlığına bildirecektir.

Akit Devletlerden her biri gerektiğinde aşağıdaki hususları aynı şekilde adı geçen Bakanlığa bildirecektir.

a)Diplomatik memurlar ve konsolosluk görevlileri tarafından, delil toplanmasında istenebilecek yardımı sağlamak ve talep edilmesi halinde izin vermek üzere sırasıyla 15 inci, 16 ncı ve 18 inci maddelerde öngörülen makamların tayinini;

b)Özel memurlar tarafından delil toplanmasında, 17 nci maddeye uygun olarak, talep edilmesi halinde izin vermek ve 18 nci maddede öngörülen yardımı sağlamak üzere makamların tayinini,

c)4 üncü, 8 nci, 11 inci, 15 inci, 16 ncı, 17 nci, 18 inci, 23 üncü ve 27 nci maddelerde öngörülen beyanları;

d)Yukarıda değinilen tayin ve beyanların herhangi surette geri alınmasını veya değıştırilmesini;

e)Herhangi bir çekincenin geri alınmasını

MADDE 36

İşbu sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak Akit Devletler arasında doğabilecek sorunlar diplomatik kanaldan çözümlenecektir.

MADDE 37

İşbu sözleşme, Lahey Milletlerarası Özel Hukuk Konferansının Onbirinci Oturumunda temsil edilmiş bulunan Devletlerin imzasına açıktır.

Sözleşme onaylanacak ve onay belgeleri Hollanda Dışışleri Bakanlığına tevdi edilecektir.

MADDE 38

İşbu sözleşme, 37 nci maddenin ikinci paragrafında öngörülen üçüncü onay belgesinin tevdiini takiben altmışınıcı günü yürürlüğe girecektir.

Sözleşme, daha sonra onaylayan her imza her Devlet için, onay belgesinin tevdiini takiben altmışınıcı günü yürürlüğe girecektir.

MADDE 39

Lahey Milletlerarası Özel Hukuk Konferansının Onbirinci Oturumunda temsil edilmemiş olmakla birlikte, bu Konferansın veya Birleşmiş Milletler Örgütünün ya da bu örgütün uzman bir kuruluşunun üyesi bulunan veya Milletlerarası Adalet Divanının Statüsüne taraf olan her Devlet, işbu Sözleşmeye 38 inci maddenin birinci paragrafi uyarınca katılabilir.

Katılma belgesi, Hollanda Dışışleri Bakanlığına tevdi edilecektir.

Sözleşme, katılan Devlet yönünden, katılma belgesinin tevdiini takip eden altmışınıcı günde yürürlüğe girecektir.

Katılma sadece, katılan Devlet ile bu katılmayı kabul ettiğini beyan eden Akit devletler arasındaki ilişkiler bakımından geçerli olacaktır. Böyle bir beyan Hollanda Dışişleri Bakanlığına bildirilecektir. Bu Bakanlık, beyanın onaylanmış bir örneğini diplomatik kanaldan Akit devletlerin her birine gönderecektir.

Sözleşme katılan Devletle, bu katılmayı kabul ettiğini beyan eden devlet arasında kabul beyanının tevdiini takip eden altmışıncı günde yürürlüğe girecektir.

MADDE 40

Her bir devlet, imza, onay veya katılma sırasında, işbu sözleşmenin, uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu ülkelerin tümünü veya onlardan bir veya birkaçını kapsamına alacağını beyan edebilir. Bu beyan ilgili Devlet yönünden yürürlüğe girdiği tarihte geçerli olacaktır.

Bundan sonra yapılacak bu nitelikteki kapsam beyanları Hollanda Dışişleri Bakanlığına bildirilecektir.

Sözleşme, söz konusu kapsama alınan ülkeler yönünden, bir önceki paragrafta belirtilen bildirim yapıldıktan sonra altmışıncı günde yürürlüğe girecektir.

MADDE 41

İşbu Sözleşme, daha sonra onaylamış veya katılmış bulunan Devletler için dahi, 38 inci maddenin birinci paragrafı uyarınca yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl geçerli olacaktır.

Sözleşme feshedilmedikçe, her beş yılda bir zımnem yenilenmiş olacaktır.

Fesih, beş yıllık sürenin sona ermesinden en az altı ay önce Hollanda Dışişleri Bakanlığına bildirilecektir.

Fesih, Sözleşmenin uygulandığı ülkelerin bir kısmıyla sınırlı tutulabilir.

Fesih, sadece bunu bildiren Devlet açısından hüküm ifade edecektir. Sözleşme diğer Akit Devletler için yürürlükte kalacaktır.

MADDE 42

Hollanda Dışişleri Bakanlığı, 37 nci maddede belirtilmiş olan devletlere veya 39 uncu maddeye göre katılmış bulunan devletlere aşağıdaki hususları bildirecektir;

- a)37 nci maddede değinilen imza ve onaylar,
- b)38 inci maddenin birinci paragrafına göre, işbu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih,
- c)39 uncu maddede sözü edilen katılmalar ve hüküm ifade edecekleri tarih,
- d)40 inci maddede değinilen kapsam bildirimleri ile bunların hüküm ifade edecekęi tarih,
- e)33 üncü ve 35 inci maddelerde değinilen tayin, çekince ve beyanlar,
- f)41 inci maddenin üçüncü paragrafında değinilen fesihler,

Bunu teyiden, usulüne uygun olarak yetkili kılınmış aşağıdaki imza sahipleri, işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Fransızca ve İngilizce dillerinde, ikisi de aynı derecede geçerli olmak üzere tek nüsha halinde 18 Mart 1970 tarihinde Lahey'de düzenlenmiş olup bu nüsha Hollanda Hkmetinin arşivlerine tevdi olunacak ve onaylı bir rneği Lahey Milletlerarası zel Hukuk Konferansının Onbirinci Oturumunda temsil edilmiş bulunan devletlerin her birine diplomatik kanaldan gönderilecektir.

ÇEKİNCE VE BEYANLAR

1. Sözleşmenin 33. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti Sözleşmenin 4. maddesinin 2. fıkrası hükümlerini uygulamamak hakkını saklı tutar. 1. Kısımına göre yerine getirilecek istinabe talepleri, 4. maddenin 1. ve 5. maddelerine uygun olarak Türkçe düzenlenmesi veya bu dilde yapılmış bir çevirisinin eklenmesi zorunlu bulunmaktadır.

2. Sözleşmenin 35. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti;

Sözleşmenin 16. ve 17. maddeleri hükümlerine göre, söz konusu maddelerde öngörülen izni vermeye yetkili makam olarak Adalet Bakanlığının tayin edildiğini ve

Sözleşmenin 23. maddesine göre, Common Law lkelerinde tanınan bir usul olan belgelerin dava öncesi ortaya çıkarılmasını sağlamak amacına yönelik istinabe taleplerini yerine getirmeyeceğini beyan eder.